7912

R. Suriñach Sentíes

NUVOLS EN CREU

Drama

LLIBRERÍA BAGUÑÁ: Cardenal Casañas, 4
BARCELONA - 1906

14

A la exquisida actriu
Pepita Tapiaz, en record de la
seva interpretació notable de la
Julieta shakespeariana, aquesta petita
obra escrita quan ella era un
infant

R. Sans Sentís

Abril 1920

NUVOLS EN CREU

R. Suriñach Sentíes

NUVOLS EN CREU

Drama

LLIBRERÍA BAGUÑÁ: Cardenal Casañas, 4
BARCELONA - 1906

Ningú podrà representar, traduhir ni reimprimir aquesta obra sense permís de l'autor.

Els encarregats y representants de la *Sociedad de Autores Españoles* són els encarregats dels drets de propietat.

Està fet el dipòsit que marca la lley.

Fidel Giró, impressor. — Carrer Valencia, 233, Barcelona.

PERSONES

RAQUEL.	25 anys.
DONYA FILOMENA	50 »
AGNETA, *coixa d'una recent desgracia* . . .	20 »
ENRICH	25 »
DONYA ANTONIA	45 »
DESCONEGUT	40 »

En nostres díes

Dreta y esquerra les de l'actor

Aquesta obra va representarse per primera vegada en el teatre Apolo, la nit del 16 de Novembre de 1905, baix el següent repartiment:

RAQUEL, senyoreta Bozzo (Joana); DONYA FILOMENA, senyora Sala (Adelina); AGNETA, senyoreta Ferrer (Mercè); ENRICH, senyor Giménez (Enrich); DONYA ANTONIA, senyora Morera (Josepha); DESCONEGUT, senyor Bozzo (Ferràn).

Director artístich: DON ENRICH GIMÉNEZ.

677066

ESCENA

Sala gran d'un pis humil. S'hi veuen mobles senyors de millors temps barrejats ab altres senzills y econòmichs comprats derrerament. Tot ha de fer l'efecte d'aquelles cases que han anat a menys sens arribar a la miseria. Portes a la dreta y a la esquerra. A ne'l foro s'hi suposa el corredor.

ESCENA PRIMERA

AGNETA *y* DONYA ANTONIA

(Agneta aprop d'un vetllador trevallant en una capa escocesa. Es a mitja tarda d'un día a entrada d'hivern.

Després d'un llarch silenci.)

AGNETA

¿Per ésser roba d'hivern, no li sembla, donya Antonia, que es una mica massa extremada?

ANTONIA

Ay, no, filla. Jo n'estich aburrida dels colors foscos. Ademés, vostès, les jovenetes...

AGNETA

Sí, les jovenetes coixes...

ANTONIA

No digui aquestes coses.

AGNETA, *després d'una pausa*

La mamà va trobar l'altre día qu'era massa extremada.

ANTONIA

Francament, jo no li trobo. Si li trobés també li diría.

AGNETA

No faltaría més que no me les digués aquestes coses de poca importancia. Prou que a ne'ls que som així, desgraciats, ens sembla que devegades ens n'amaguen de coses.

ANTONIA

A nosaltres sí que'ns n'amaguen, als que ja'ns

fem vells. Ens les amaguen però les veyèm. No sembla sinó que ja'ns descartin de la vida abans de que Nostre Senyor ens cridi. *(Pausa.)* ¿Que se la vol emprobar?

AGNETA, *posàntsela*

A veure si li agrada posada.

ANTONIA, *mirantla detingudament*

S'hauría d'esmotxar una mica'l coll. Aquí, al pit, ¿se la sent bé?

AGNETA

Sí, senyora.

ANTONIA

Me semblava que li tivava una mica.

AGNETA

Això ray. No'm costarà pas gayre...

ANTONIA

Si se la sent bé déixiho estar. ¡A veure, a veure! *(Tocantli el pit.)* No, ja està bé. M'ho semblava no més. Tot lo altre li cau que ni pintat. De llarga també...

AGNETA

Oh, díguiho, díguiho si es que sembla esquifida, que ab lo que m'he aprimat no més faltaría... *(Pausa. Després, tot trayéntsela.)* No es d'aquest any, no, aquesta roba. ¿No se'n recorda? Si'm sembla que li havía ensenyada.

ANTONIA

No ho tinch present.

AGNETA

Me l'havía comprada l'altre hivern, pel febrer, quan me va sortir aquella lliçó a Sant Gervasi. Hi feya un fret y un vent per allí dalt als vespres!... y jo que sóch tan fredolica vaig pensar: «Abrígat bé, que no agafessis alguna cosa...» ¡Ah! Si no me la vaig fer va ésser perque... ja ho sab vostè... vaig tenir la desgracia... *(Se senyala la cama.)*

ANTONIA

No me'n parli, que cregui que ho vaig sentir com d'una filla meva.

AGNETA

Sí, més val que no'n parlèm. M'hi haig de conformar si's plau per força.

ANTONIA

Abans y ara vostè es sempre la meteixa.

AGNETA

Potser no per tothom. Devegades penso unes coses tan tristes!...

ANTONIA

No sigui així, dòna. ¿No la veuría igual que abans vostè a una persona a qui estimés y li passés una desgracia? A l'Enrich, poso per cas.

AGNETA, *entusiasta*

¡Sí, sí! Encara l'estimaría més!

ANTONIA, *amagant quelcom que pensa*

¡Donchs!...

AGNETA

Es que devegades... Bah! Bah! Deixemho córrer.

ESCENA II

AGNETA, DONYA ANTONIA *y* DONYA FILOMENA, *qui ve de la esquerra, penosament, ab una mà en la espatlla adolorida.*

FILOMENA

Aquet dolor no'm deixa viure.

AGNETA, *somrisent*

Aviat semblarà un hospital aquesta casa, mamà.

FILOMENA, *somrihent ab amargor*

Y ens cuydarèm l'una a l'altra ¿eh? L'una a l'altra sempre.

ANTONIA

Anava a dilshi si no servím pera res els amichs; però no ho vull dir perque'm fan gracia.

FILOMENA

Li puch ben assegurar, parlant de serio, que aquest hivern me sembla que'l passaré pitjor que'ls altres. *(Dihentho per dir.)* No me n'hauría d'estranyar, per això, perque'ls anys hi són, els anys hi són... hi van essent.

AGNETA

Si en aquest món qui no s'aconsola es perque no vol ¿veritat, mamà?

ANTONIA

Si gosés li faría pessigolles pera vèurela riure a n'aquesta noya. Avuy està més trista que una tòrtora.

AGNETA

Deu me'n guard que me'n fessin de pessigolles. M'agafaría alguna cosa. Abans encara podía fugir... podía córrer... però ara... ara... *(Mirantse la cama.)*

ANTONIA

¿Veu? Sempre mirantse la cama. Sembla que no tingui res més; ni instrucció, ni bons sentiments, ni aquesta cara...

AGNETA

¿Tan maca, eh? Ara sí que'm farà riure. *(Llarch silenci.)*

FILOMENA, *ab decisió*

Agneta... ¡filla!

AGNETA

¿Què?

FILOMENA

No sé si t'ho hauría de dir. Però tinch un pressentiment...

ANTONIA

Sí, just, ab aquestes coses ho adobarèm tot.

FILOMENA, *sense ferne cas*

Ens passarà una desgracia.

AGNETA

¿Del papà?

FILOMENA, *mirantla fit a fit*

Sí.

AGNETA

Tota m'esgarrifo.

FILOMENA

Me sembla que avuy veurèm la Raquel.

AGNETA

¿La Raquel?

ANTONIA

Veyàm... ¿Per què li sembla? Díguimho a mi.

FILOMENA

Quan les meves filles eren petites y eren fòra del meu costat tenía'l cor en un fil. Les esperava... les esperava plena d'intranquilitat... de pensaments estranys. Després sentía com un avís que'm sachsejava tota: «Ara són al carrer.» Y eren al carrer. «Ara pugen la escala.» Y pujaven la escala.

ANTONIA, *somrisent*

Perque devíen riure o xisclar mentres pujaven.

FILOMENA

No, no s'ho prengui a broma.

AGNETA

¿Y aquesta impressió es la que avuy sents, mamà?

FILOMENA

Sí... me sembla que vindrà la Raquel.

AGNETA

La Raquel... ¿sola?

FILOMENA

Sola. N'estich segura.

AGNETA

Deu nos en guard.

ANTONIA

L'Agneta ha dit que aquesta casa semblaría un hospital. ¡Mentres no sembli una bogería!... ¡Vaja! Es impossible que vostè dongui crèdit a n'aquestes coses. Si vostè no fos com es, li diría que això sembla falta de religió. A veure, diguim. ¿No n'ha tingut cap altra nova de la Raquel, després d'aquella carta?

AGNETA

No. ¿Eh que no, mamà? Perque tu no m'ho haurías amagat, ¿eh, mamà? ¡A ne'ls desgraciats ens sembla que'ns n'amaguen tantes de coses!...

FILOMENA

No n'he tingut cap altra nova. Però ¿veu, aquí?

(Treyent la carta de la butxaca.) Aquí ahont la Raquel diu qu'està malalt, que no pot escriure, que preguèm a Deu pera que no sigui res, ¿veu? ¿veu? *(Ensenyantli la carta.)* Quan la Raquel escrivía això, ja devía ésser mort, el pobre. *(Se posa les mans al cap.)*

AGNETA

No m'ho havíes pas dit que't pensessis que fos mort.

FILOMENA

Ho creya... però ho dubtava. Avuy...

AGNETA

Donchs jo no ho vull creure, mamà. Deu ésser que tu estàs trista...

ANTONIA

¿En cap altra carta abans que aquesta li deya la Raquel qu'estés malalt o que no's trobés bé?

FILOMENA

No m'escrivía may la meva filla. Semblava que fos morta, per ella.

AGNETA

No diguis això, mamà. La Raquel ens estima molt.

FILOMENA

No m'escrivía may. Com que a mi may m'ha vingut de gust que's dediqués al teatre, ¿sab? ¡A quín punt s'ha arribat que una mare no pugui manar ni preveure res! M'escrivía sempre ell, a cada correu.

AGNETA

¡Ay, donya Antonia! ¡Unes cartes més llargues!... Explicava'ls èxits de la Raquel; lo molt que havía d'estudiar... Enviava retalls dels diaris de las ciutats ahont anava la companyía. La mamà...

FILOMENA

La mamà ¿què?

AGNETA

¿Ho dich? La mamà devegades els llegía per alt. Jo no, jo me'ls sé tots de memoria. ¡L'alaben més!

FILOMENA

No'ls llegía ab massa goig perque sempre'm serà amarch el pa que'm dóna la meva filla guanyat al

teatre. Els fills, per ésser bons fills, han de creure. La voluntat d'ella aplicada a una altra cosa hauría donat els meteixos resultats. Es noya pera triomfar en tot lo que's proposi. ¡Oh! Si no hagués estat aquella perdua...

AGNETA

Ja diu ella que s'hi hauría dedicat igualment.

FILOMENA

Ho hauríem vist.

AGNETA

Donchs es molt bona la Raquel.

FILOMENA

Ja ho sé que no es dolenta, però es feta a la seva.

AGNETA

Quan va saber la meva desgracia'm va escriure una carta... *(Se li humitejen els ulls.)* Quan me vegi així *(Mirantse la cama.)*, jo estich segura que plorarà.

FILOMENA

No plora may ella. Li costa molt.

AGNETA

Sí que plorarà, sí, y el papà també, ¡pobre papà! Perque jo no ho vull creure allò que deyes, mamà; jo no ho vull creure que Deu ens faci tan desgraciades.

ANTONIA

Escolti, escolti. ¿Y còm ho creu que torna la Raquel? No podría pas deixar la contracta...

FILOMENA

La companyía estava a punt d'acabar. No sé quín día, però estava a punt d'acabar.

ANTONIA

¿Es, donchs, qu'esperava carta un día d'aquets?

FILOMENA

Sí, però no sé quan arriba correu o si ja ha arribat. Però tinch la por...

ANTONIA

Ne té la por, però no n'està segura com deya, ¿eh?

AGNETA

¿Veus, mamà? Tranquilísat. Ens havíes espantat. *(Filomena's queda abatuda en un silló.)* ¿Me deixes anar al balcó? Dèu estar a punt d'arribar l'Enrich. *(Filomena no respòn. Està abatuda.)*

ANTONIA, *apropantse a Agneta*

A veure si ve... *(Pera alegrarla.)* ¡Ah, joventut!

AGNETA

Miri si li treu del cap a la mamà tot això. Vaig a veure si ve l'Enrich, qu'encara'm posaría més trista la mamà. L'Enrich deurà venir, com sempre, alegre. Ell no me les hauría dites aquestes coses.

ANTONIA

¿Encara que les hagués pensades?

AGNETA

Encara que les hagués pensades. Ell sempre'm vol veure contenta. *(Se'n va pel corredor.)*

ANTONIA, *mirantla com se'n và, coixejant y confiada*

¡Si tu meteixa ho demanes que t'enganyin, ignocenteta meva!

ESCENA III

DONYA FILOMENA *y* DONYA ANTONIA

ANTONIA

Aquestes coses fa mal de pensarles. Y si les pensa, fa mal de dirles.

FILOMENA

Això m'ha perdut sempre: el dir lo que sento. Això m'ha fet fugir l'amor de la Raquel, perque jo no la veuré may ab gust la seva carrera, ¡may, may! Fins devegades crech que'ns ne ve tota la desgracia...

ANTONIA

Però escolti, santa cristiana, no's pot dir sempre tot lo que's sent. L'ànima de l'Agneta ha estat a punt de deixarse abatre.

FILOMENA

¡Pobra criatura!

ANTONIA

¡Tan trista qu'està, no més faltava que se'ns espantés!

FILOMENA

Potser sí qu'he fet mal fet. ¡Encara que... tan de bo que tothom li digués lo què pensa a la meva filla!

ANTONIA

¿Què'n treuría?

FILOMENA

No viure enganyada.

ANTONIA

Potser no viuría.

FILOMENA, *en veu creixent*

Jo llegeixo a dintre l'Enrich y hi veig clar... clar... més qu'ell meteix.

ANTONIA

Baixi la veu, que si la pobreta ens sentís!

FILOMENA, *baixant la veu*

Y devegades li diría: ¿No li vares dir, quan sentíes amor, que la estimaves?... donchs ara que sents

compassió digues que la compadeixes. Si gosés li diría, però no goso.

ANTONIA

No per por d'equivocarse ¿veritat? Sinó per por de qu'ella no ho resistís. La pobra Agneta hi ha de viure ab la ilusió d'aquest amor.

FILOMENA

L'Enrich ho sab que li llegeixo tan clar a dintre seu. Devegades ens parlèm ab els ulls y devant de la pobra enamorada'ns escruixím. Sembla qu'ell me digui: «Dígali, dígali tu, de mica en mica, que no hi confíhi tant en el meu cor.» A voltes fins ell meteix sembla que té ganes de tornarla a estimar y fins s'ho creu un instant, però la mirada d'amor se va tornant compassiva... compassiva... A mi aquesta comedia m'indigna!

ANTONIA

Ella devegades ja té por, ja...

FILOMENA

Però li passa. En el fons es confiada. Sembla que's digui: «Jo no he fet pas res.»

ANTONIA

Això es la realitat que es sempre amarga.

FILOMENA

Jo la conech ben bé la realitat. Per això'm busca... m'avisa... D'aquí el meu temperament tan sensible, d'aquí el pressentiment...

ANTONIA

No sigui així. Vostè que té moments tan clars que veu les coses còm són, no s'entregui a abstraccions d'aquestes.

FILOMENA

Y no es perque, com quan era petita, la Raquel y jo ens estimèm ab deliri, no. La Raquel no m'estima, ho veig clar. Anèm a dir que a mi també'm sembla que m'han robat la filla. Ja la coneixerà. Es maca y elegant, però s'expressa d'una manera que a mi'm desagrada molt. Aquella cosa del teatre ¿sab? L'art del fingiment.

ANTONIA

Permeti que li digui. Si vostè creu ben bé lo que diu m'estranya que pensi ab tanta fredor. Que devant de la desgracia no s'entregui al sentiment.

FILOMENA

Es que jo també'n dubto de lo que dich. Es que es com si ho digués una veu a dintre meu, una veu que no enganya... però jo'n dubto. ¿No'm comprèn? Ho haig de veure ab els ulls, ho haig de tocar, perque'ls ulls me plorin y les mans me tremolin. *(Se queda abstreta.)*

ESCENA IV

DITES *y* AGNETA

AGNETA

Mamà! Ja ve! Ja ve! ¿Me deixes anar a obrirli la porta?

FILOMENA, *aixecantse, com una sonàmbula*

¿Veu? Ja ve. ¿Què li deya?

AGNETA

Mamà! Càlmat. No es pas la Raquel qui ve. Quína obsessió la teva! Es l'Enrich...

(Filomena s'assèu, abatuda. Antonia se li apropa. Agneta se'n va, afectada.)

ANTONIA

¿Veu com s'enganya? Això són nervis, res més que nervis.

FILOMENA

¡Tan de bo que s'equivoqués aquesta veu que'm diu les coses ab tanta seguritat!... Semblaría que'm trech pera sempre més un pes de sobre.

ESCENA V

DITES, AGNETA *y* ENRICH

ENRICH, *desde dintre*

¡Hola, «rosa mística!»

AGNETA, *desde dintre, ab veu emocionada*

¡Hola!

ENRICH

Bones tardes.

ANTONIA

Deu lo guart, Enrich.

ENRICH

¿Què tal? ¿Còm va aquet dolor... donya Filomena?

FILOMENA

Mira, fill...

AGNETA, *escarnintlo*

¡Donya Filomena! ¡Donya Filomena! Sembles aquells dependents del despaig del papà. Mamà: ¿te'n recordes?

FILOMENA

Sí, tens rahó. Ja fa molts anys.

AGNETA, *a l'Enrich*

May puch conseguir que li diguis mamà.

ENRICH, *a Agneta*

Ja m'hi avesaré. Me costa una mica.

AGNETA, *com qui's frisa pera dir una cosa. Mentrestant Antonia y Filomena'ls miren ab certa indulgencia y els deixen parlar.*

¡Tenía unes ganes de que vinguessis!... Sempre

t'espero ab ilusió, ¿sabs? Però hi ha díes que ho necessito que vinguis... que ho necessito...

ENRICH

¿Y donchs, què t'ha passat, Santeta?

AGNETA

Res concret. Però tot el día una tristesa... un gran desitj de vèuret. Hi ha coses que un no ho sab de què venen ni d'ahónt venen. Vès quí'ns havía de dir que tu y jo'ns coneguessim y ens estimessim. Perque tu m'estimes, ¿eh?

ENRICH

Sí, molt, Ninons.

AGNETA

Santeta... Ninons... No me'n diguis tantes de paraules carinyoses. Sembla que ab el carinyo que aquestes paraules porten... no sé còm dirtho... com si ja'l trobessis fet el carinyo.

ENRICH

Donchs te diré lletja... fumada... però hi afegiré que t'estimo, que visch per tu... que...

AGNETA

Sí, sí, això es lo que vull...

ENRICH

¡Ah, viciadota!...
(Silenci. Agneta se'l mira amorosida y parlen baix mentres Antonia diu:)

ANTONIA

Me'n vaig. Ja tornaré a baixar. *(Alt.)* Fins després. *(A Filomena.)* No'm senten.

FILOMENA

¡Y cal Esperis que l'acompanyo, perque a n'aquet parell no'ls faig cap falta. *(Se'n va poch a poch ab la mà a la espatlla adolorida. Tampoch la senten. Desde'l foro's tomben y els miren una estona.)*

ESCENA VI

AGNETA *y* ENRICH

AGNETA

¿Que has pensat molt en mi?

ENRICH

¡Y donchs! ¿Y tu en mi?

AGNETA

¿No t'acabo de dir que tot el día he estat glatint que vinguessis? Te tornes molt desmemoriat. ¡T'haurèm de donar cúes de pansa, noy! *(Tranzició.)* Mira: estich esperant que faci un bon día pera sortir. ¡Tants díes dolents presonera a casa! La mamà no podrà venir pel dolor, però m'acompanyarà donya Antonia. Tu vindràs ¿eh? Jo vull que vinguis.

ENRICH

Ja ho crech que vindré, y que't portaré del braç.

AGNETA, *tota sofocada*

¿Del braç? *(De sobte.)* Ah! *(Mirantse la cama.)* No me n'havía recordat ¿sabs? y'm sorprenía. *(Tranzició.)* Jo'm repenjaré del teu braç y anirèm poch a poch ¿eh? M'agradaría agafar el tramvía d'Horta y anar a la Sagrada Familia.

ENRICH

Allí ahont a tu't faci ilusió.

AGNETA

Demà ja tindré llesta la capa. Tota aquesta tarda hi he treballat. *(Se tomba y senyala cap al vetllador. Seguidament, sorpresa, mira tota l'habitació.)* ¡Enrich!

ENRICH

¿Què't passa?

AGNETA

Estèm sols. ¡Tot sols!

ENRICH

Ja m'ha semblat que sentía'ls passos de la mamà que se'n anava.

AGNETA

Jo no he sentit res. *(Llarch silenci: Agneta resta pensativa.)*

ENRICH

¿En què penses? Dígamho.

AGNETA

No... Això no...

ENRICH

A mi ja m'ho pots dir tot.

AGNETA, *mitj avergonyida*

Pensava en abans... abans de la desgracia. Era un día que festejavem y la mamà'ns va deixar sols, com ara. Y a tu't va agafar un tremolor: te tremolaven les mans, les paraules... Y jo't preguntava què tenías. ¿Te'n recordes?

ENRICH, *torbat*

¡Qu'es estrany! No me'n recordo.

AGNETA

Fes memoria.

ENRICH, *torbat*

No hi caych, crèume, no hi caych.

AGNETA

Potser sí que te'n recordes y no vols dirmho.

ENRICH,
parlant alt com pera espantarse a n'ell meteix

Me faràs enfadar si dubtes de mi. ¡Y ara!

AGNETA, *molt sensible*

No t'enfadis, home, no t'enfadis.

ENRICH, *en veu forta*

Es que...

AGNETA, *arrenca a plorar*

Hi ha díes que ja m'ho sembla que haig d'acabar plorant.

ENRICH, *ab compassió*

Apa, Santeta... Aixúgat els ulls. Ja te'ls aixugaré jo... Porta'l mocador.

AGNETA, *sanglotant*

No, no, ab el teu, com un día que també'm vas fer plorar.

ENRICH

Donchs ab el meu, vina. *(Li aixuga'ls ulls.)* ¡Quínes coses, tonteta!

AGNETA, *dolcíssimament*

¡Enrich! ¡Enrich!
(Se sent una queixa de donya Filomena.)

ENRICH

Apa, que ve la mamà. Somriu una mica. Lletja... fumada...

AGNETA, *somrisent*

¡Dolent!

ESCENA VII

DITS *y* DONYA FILOMENA

AGNETA, *al vèurela*

¡Ens has deixat sols, mamà!

FILOMENA

¡Ah! Sí... He acompanyat a donya Antonia y m'he quedat una estona per allí dintre.

ENRICH

Tenía por de que se la mengessin els llops.

AGNETA

¡Si'm volguessin!

FILOMENA, *com contrariada*

¡Estèu d'humor!

AGNETA

¿Y tu, mamà, encara estàs tan preocupada?
(Filomena no respòn.)

ENRICH

¡Calla! Ja la posaré alegre jo. ¡Y que me n'havía oblidat com un tonto! Ja m'ho dius tu que hauría de menjar cúes de pansa. Mentres venía pensava: li diràs a donya Filomena... a la mamà... que demà deurà tenir carta, perque aquesta tarda a les tres hem sapigut al despaig que Montjuich senyalava l'arribada del correu.

FILOMENA

¿Veyèu? ¿Veyèu còm lliga? Si no m'enganyen may aquests avisos... La Raquel arriba.

AGNETA, *a Enrich*

Se creu que la Raquel arriba sola y que'l papà s'ha mort. ¡Ay, mamà! M'espantes.

ENRICH

No corri tant... No corri tant... De lo que jo dich a lo que diu vostè hi ha tota una fatalitat de diferencia. *(Però mira al seu entorn y sent una impressió de malestar.)*

FILOMENA

Una fatalitat que s'acosta. *(Se queda abstreta.)*

ENRICH

Si vostès volen, pera tranquilisarles, m'arribaré a saberho.

AGNETA

¿Còm ho sabràs?

ENRICH

Anant a bordo. No la conech a la Raquel, però si hi es ja li trobaré. ¿Me n'hi vaig?

FILOMENA, *parlant com hipnotisada*

La trobaràs.

AGNETA, *esverada*

Ay, no, Enrich. Tinch por. No'ns deixis soles.

(Truquen a la porta. Agneta s'esporugueix. Filomena mira fixament cap al corredor. L'Enrich les mira a n'elles.)

FILOMENA

Han trucat.

ENRICH

Ja hi vaig jo.

(Llarch silenci. Se sent una veu desconeguda. Seguidament la veu de l'Enrich.)

LA VEU DE L'ENRICH

Sí, senyor; passi.

ESCENA VIII

ELLES, *l'*ENRICH *y el* DESCONEGUT, *vestit de negre, abrigat y ab el barret a la mà, cerimoniosament. Afeytat. Pochs cabells. Rostre poch menys que inalterable. Després s'emociona y sembla que's perdi.*

ENRICH

Es aquesta senyora.

(El Desconegut fa una reverencia devant de donya Filomena. Després ab els ulls se saluden ab Agneta.)

FILOMENA

El rebo aquí meteix.

DESCONEGUT

Molt bé, senyora.

FILOMENA

Segui. *(Parlant per parlar.)* ¡Hi ha tantes escales!...

DESCONEGUT

Estich bé dret. Gracies. *(Un silenci ple d'intranquilitats en els qu'escolten.)* Sóch amich de la seva filla Raquel, de la meteixa companyía... Tots acabèm d'arribar y per encàrrech d'ella m'he avençat a saludarles. Com que no s'ha pogut avisar el día d'arribada, devegades les sorpreses donen esglays, y per això...

FILOMENA

¿Tots els que's varen embarcar han arribat?

DESCONEGUT, *una mica torbat*

Tota la companyía; sí, senyora.

FILOMENA

El meu marit...

DESCONEGUT

El pare de la Raquel ja saben el contratemps que va tenir. Una malaltía...

AGNETA

¿Però torna?

DESCONEGUT, *pensant lo que ha de respondre*

Molt malalt.

FILOMENA, *valenta*

Acabi de parlar. No més falta una paraula. ¡Es mort! ¡Va morir! Jo ja ho veya venir. Pot confirmarmho.

AGNETA, *xisclant*

¡Mamà! ¡Mamà! *(Se llença al coll de la seva mare.)* ¡Mort, tan lluny, no sabèm ahónt! ¡Deu meu!...

DESCONEGUT

Jo no ho he dit, senyores, que hagués mort. He

dit que's va posar molt malalt. Ara vindrà la Raquel y els hi contarà tot. Jo'm retiro...

FILOMENA, *tapantse la cara, dolorosament*

M'ha tret d'una incertitut horrorosa.

DESCONEGUT,
anantsen, acompanyat de l'Enrich, poch a poch

Jo no ho he dit encara que fos mort.
(Elles, abraçades, resten ab desconsol.)

ENRICH, *serenament*

Va morir ¿eh?

DESCONEGUT, *desempellegantsen*

La Raquel es abaix. Ara pujarà.

ENRICH

Sembla plena de boyra aquesta casa.
(Se'n van.)

ESCENA IX

DONYA FILOMENA, AGNETA *y* DONYA ANTONIA, *qui entra corrents. Després* ENRICH

ANTONIA

Agneta, filla, ¿què són aquets plors? *(Ho comprèn desseguida.)*

FILOMENA

Lo que li deya. ¡Aquet cor meu que no m'enganya may! *(Pausa.)*

AGNETA

¡Tan lluny... tan lluny y... sol! May hi podrèm anar. *(Al veure a l'Enrich qu'entra, hi corre, plorosa.)* ¡Enrich! ¡Enrich! ¿Ho veus?
(Antonia s'apropa a Filomena.)

FILOMENA

¡Semblèm deixades de la mà de Deu!

AGNETA

¡Nosaltres que no ho creyem! ¡Que no ho volíem creure!

ESCENA X

DITS *y* RAQUEL, *qui entra silenciosa, emocionada, ab els ulls ben oberts. Va vestida de dol, en correcta elegancia y senzillesa. Porta un barret petit. S'aixeca'l vel. Tots els seus moviments són desinvolts, naturalíssims. Té la veu clara, sincera.*

RAQUEL,
que gayrebé's topa ab Agneta, l'abraça y la petoneja

¡Nena! ¡Nena!
(Enrich l'ha anada mirant detingudament, ab certa prevenció, com si la veyés diferenta de còm se l'havía imaginada.)

AGNETA, *agafantli el cap y mirantla bé*

¡Raquel!
(Raquel ab força sentiment però sense tanta espontanietat corre cap a la seva mare.)

FILOMENA

Ja ho sé, ja ho sé... Ja ho sabía.

RAQUEL

Donchs abracemnos.

FILOMENA

¡Vina!

RAQUEL

T'haig de fer un petó. Un petó sant... sagrat... Va ésser l'última paraula seva abans del desvari. *(Li fa un fort petó al front.)*

FILOMENA

¡Uuh!... ¡Uuh!... *(Com si anés a arrencar un plor.)*

ANTONIA

Plori... plori... desfoguis.

(Filomena fa un gran plor. Desseguida's va tornant groga... groga... y's desmaya. Tots hi corren. Li posen aygua als polsos, li fan ayre...)

ENRICH

Sembla que's vol refer.

ANTONIA

¡Si hagués pogut plorar!... Es un mal que la pena's quedi a dintre.

AGNETA

Ella no plora may. S'esforça...
(Filomena obra'ls ulls y els torna a aclucar. Antonia li aguanta'l cap.)

ANTONIA

Ja s'anirà revenint ella sola. *(Ab un mocador li aixuga la suhor y li fa una mica d'ayre. Agneta, Enrich y Raquel se'n van a l'altra banda d'escena y parlen no gayre alt.)*

RAQUEL

¿Vostè es l'Enrich?

AGNETA Y ENRICH, *alhora*

Sí. — Sí, senyora. —

RAQUEL

¡Haverlo hagut de conèixer en un moment com aquet!... *(Pausa.)* ¿Y tu, nena, nena meva?

AGNETA

Ja'm veus.

RAQUEL

Sí, te veig: ets la meteixa nena meva. Ab aquella cara y aquells ullets que may s'ennuvolen.

AGNETA

¡Jo tenía unes ganes de vèuret! ¿Eh que sempre te'n parlava, Enrich?

ENRICH

Es ben veritat que sempre me'n parlaves.

AGNETA

Deus haver sofert molt. Tota sola... y vèuret morir el papà als braços.

RAQUEL

Molt he sofert, ¿y tu?

AGNETA

Ja pots pensartho. Encara no m'hi he acostumat. *(Mirantse la cama.)* ¡Sòrt que l'Enrich ha vingut a veurem cada día y m'ha consolat ab tant carinyol...

RAQUEL, *mirant a l'Enrich*

¿Que us estimèu molt?

AGNETA, *ab tota l'ànima*

¡Oh! ¡Sí, sí!

ENRICH, *com molestat de la pregunta*

No'n faltaría d'altra.
(Raquel contrèu la cara. Però mirant a la seva germana's serena desseguida.)

RAQUEL

Ara descansaré una temporada y sempre estaré ab vosaltres. ¿M'hi voldrèu?

ENRICH

Ja pot pensar...

AGNETA

¡La meva Raquel! *(Li fa un petó.)*

RAQUEL, *tornant a mirar fixament a Enrich*

Jo ho necessito acostarme a un reconet que hi hagi caliu d'amor... *(Enrich se distrèu.)* Força caliu d'amor... ¿sent?

ENRICH

Sí; sí, senyora...

AGNETA

No li diguis senyora. Ha d'ésser com si fos germana teva, ¿comprens?

ENRICH

Es clar que sí.

RAQUEL

¡No veus que m'acaba de conèixer! Tu voldríes, ignocenteta, que tothom m'estimés tant com tu. ¡Oh! Si tothom m'estimés tant com tu, ¡pobra nena!

ANTONIA

Raquel... La seva mamà la demana.

RAQUEL

Gracies. Ja vinch. Digues, mamà.

FILOMENA, *que havía ja tornat en sí y els mirava encantada feya una estona*

Tinch un dolor molt gran.

RAQUEL

Ja't compadeixo força.

FILOMENA

Jo també t'he compadit a tu. El greu que't devía saber al veure al teu pare mort, haverten anat a Amèrica, desobehintme...

RAQUEL

Són fatalitats, mamà. Si t'haig d'ésser franca vaig sofrir molt al vèurel morir lluny de vosaltres, al deixarlo enterrat. Fins me vaig sentir com destroçada... però penso que aquí hauría mort igual, ¿sabs, mamà? Era la seva hora. Havía de passar. Aquí'ns hauríem repartit el dolor entre tots voltantli el llit; allí el dolor el vaig rebre jo sola. Aquesta es tota la diferencia.

FILOMENA

Donchs jo en el teu lloch n'hauría sentit com un remordiment. No hi ha cosa que, de lluny o d'aprop, no'n tingui algú la culpa.

RAQUEL, *com tancant la conversa*

Jo sentía'l dolor: no vaig sentir res més.

AGNETA

¡Pobra Raquel! Ja m'ho imagino. Jo que no sóch tan forta com tu no hauría pogut resistirho.

FILOMENA

Quan us ne vaig veure anar ja m'ho pensava que passaría alguna desgracia. Ho pressentía *(En veu creixent.)* com pressento que has de trobar, que trobarèm mòltes espines en el teu camí.

RAQUEL

No diguis aquestes coses, mamà. Ja sabs que no m'espanten.

AGNETA

Sí, mamà; déixala tranquila a la Raquel. Ho ben necessita.

ANTONIA

En un día així...

FILOMENA

¿Però una mare qu'estima no pot dir lo que sent y lo que pensa? Ara no renyo: aviso, aviso... lo que veig que vindrà. Deixemho estar, si volèu.

RAQUEL

Sí, sí; deixemho estar.

(Pausa tràgica. Com dues forces que s'anessin a topar y reculessin de sobte.)

AGNETA

Cóntens còm va morir; cóntensho Raquel, per trist que sigui.

RAQUEL, *després d'una pausa, ab gran emoció y no mirant gayre a la seva mare*

Era a la nit. Sortíem del teatre. Ell s'agafava en el meu braç, content, perque ja ho sabèu qu'ell hi tenía una profonda confiança en mi. Per'anar a la fonda s'havía de travessar un passeig aprop del mar. El mar era abaix, immens *(Extén els braços.)*, remorós, y'n pujava una frescor que's ficava pell endins. Jo li vaig dir: — Aixécat el coll. Abrígat. — *(Fa ab les mans com si volgués abrigarlo. Filomena's comença a moure, neguitosa, en la cadira.)* Ell no'm volía creure. — Deixem estar — me deya. — *(Imita la veu del mort.)* No ho vull. —

AGNETA, *emocionada*

Deu meu, sembla que'l senti.

RAQUEL

¡Pobre papà! ¡Era vell però's sentía jove! *(Aixeca'ls braços joyosament. Filomena, neguitosa, fa una mostra de disgust.)* ¿Què tens, mamà?

FILOMENA

No parlis així, Raquel. No ho expliquis d'aquesta manera, que no puch deixar de veure en tu la comedianta.

ANTONIA

Per l'amor de Deu.

(Enrich sembla que miri fòra l'habitació ab ganes d'anarsen.)

AGNETA

¡Pobra Raquel!

RAQUEL, *descomponentse*

¡Oh, mare, mare! ¿Fins en aquet moment dubtes de mi? ¿Me fas la guerra a mort, despietada, com si fos un monstre? ¿Vols saber còm va ésser però no'm vols veure? *(Filomena calla. Raquel, crudel, ofesa, tràgica, volta'l vetllador poch a poch... Sent un refinament de malicia: quelcom de lo que sent Yago al parlar a la orella de Otello; quelcom de lo que sent Hamlet mirant als còmichs devant del seu parastre. Ab grans inflexions de veu y ab grans pauses, li parla a cau d'orella, recolsada en la cadira. La mare escolta ab els ulls oberts. Agneta, Enrich y Antonia s'ho miren ab esglay, sense gosar a moures.)* Va morir... en el quarto de... la fonda...

Desvariejava... Te cridava incessantment... ¿ho sents? incessantment... Devegades tenía instants de claretat y'm parlava de tu.

FILOMENA

¡Oh!

RAQUEL, *de la meteixa manera, implacable*

Derrera'ls vidres del balcó's veya'l mar... y s'incorporava... y extenía'ls braços... y deya que'l deixessim volar... qu'ell no's volía morir sens abans vèureus.

AGNETA

Això no's pot sentir; traspassa l'ànima.

FILOMENA

Prou... prou...

RAQUEL

Després me va agafar el cap, mirantme fixo, com qui vol veure clar dintre la fosca, y obría'ls ulls... De sobte'm va conèixer. — Angel meu — me va dir.—Tu qu'ets bona... pensa que es la teva mare...

FILOMENA, *ab la llengua enfarfegada*

Prou... prou...

RAQUEL

Y'm va dir que t'amparés sempre *(Destilant les paraules.)* encara... que... no'm... comprenguis.

(Filomena cau a terra. Raquel, descomposta, mitj folla, fa un sospir. El pit li panteja y fuig al fons.)

AGNETA, *esglayadíssima*

Raquel, ¿què has fet? ¿Es morta?

ANTONIA,
que hi ha corregut primer y, agenollada, la tòca

No... morta no...

RAQUEL, *en una explossió de sentiment, apropantshi*

¡Mare! ¡Mare!

AGNETA, *refugiantse en el pit d'Enrich*

¡Enrich! Tremolo... Abracem, que'm sento sola. El teu amor no'm faltarà may, ¿eh? *(Sospira feblement necessitada de força y confiança.)*

ENRICH

May... no tinguis por. *(La estreny contra'l pit y li passa la mà pel cap.)*

RAQUEL, *corre a la orella d'Enrich*

No la enganyi. Més val morir que viure enganya...

ENRICH,
interromp a Raquel posantse un dit a la boca

¡Pst!...

RAQUEL

Diuen que la vida es dels forts. *(Senyalant a la mare.)* Però'ls forts sucumbeixen. Jo que sóch forta també'm sento destroçada. Fins creuría que la vida es dels febles, dels enganyats... *(Senyala a l'Agneta, qui va dihent amagada en el pit d'Enrich.)*

AGNETA

No goso a mourem per no veure res. ¿Sempre, Enrich, m'estimaràs? ¿Tota la vida?

ENRICH, *acaronantla, entre pietós y conformat*

Sí, Santeta, sí... sempre...

TELÓ

OBRES DE L'AUTOR

¡¡Bort!! Monòleg. (Agotat.)

Coses meves. Poesietes, ab un pròleg del mestre Franquesa y Gomis. (Agotada.)

Esbossos. Primers articles literaris, ab ilustracions den Martínez Padilla. Edició de *El Eco de Sitges,* pera'ls suscriptors del periòdich.

De la Vida. Poesíes. — Ptes. 2.

Croquis cubans. — Ptes. 2.

Gent. Articles literaris. — Ptes. 3.

L'Estrany. Noveleta. Biblioteca *Foch Nou,* Reus. Ptes. 0'35.

Núvols en creu. Drama. — Ptes. 1.

INÉDITES

Contra-claror. Drama en tres actes.

Una pesseta